

УДК 338+657.1

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

Часовнікова Юлія Сергіївна, к.е.н., доцент, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна

Анотація — Розглянуто сутність питання обліково-аналітичного забезпечення організації та ведення бізнесу, виявлено складові такого поняття, як обліково-аналітична система, визначено місце облікової інформації та аналізу в управлінні підприємством

Ключові слова — аналіз, бізнес, інформація, облік, обліково-аналітичне забезпечення, підприємницька діяльність.

При організації власного бізнесу, власники підприємств ставлять перед собою безліч питань стосовно правильності, якості та результативності своєї діяльності.

Для організації бізнесу необхідні кошти, знання, виробничі потужності, технологія виробництва, кадри, маркетингові дослідження ринку: попиту і пропозиції, цін, конкурентів і таке інше. При цьому, важливу роль відіграють якісно сформовані системи організації та ведення обліку й аналізу діяльності підприємства, які дозволять отримувати необхідну інформацію стосовно усіх аспектів діяльності для прийняття відповідних управлінських рішень.

Бізнес – це підприємницька, комерційна чи будь-яка інша діяльність, що не може суперечити закону і спрямована на отримання прибутку. Це справа, ділова активність, направлена на вирішення завдань, пов'язаних із здійсненням на ринку операцій обміну товарів і послуг між економічними суб'єктами ринку, з використанням форм та методів конкретної діяльності, які склалися в ринковій практиці. Бізнес робиться заради одержання доходу (прибутку) від результатів діяльності у різноманітних сферах виробництва, торгівлі, робіт та послуг.

Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних

результатів та одержання прибутку [1].

Бізнес – це поняття більш широке, ніж підприємницька діяльність, оскільки до бізнесу відноситься здійснення будь-яких одноразових комерційних угод в будь-якій сфері діяльності, які направлені на одержання доходу.

Сучасні умови ведення бізнесу обумовлюють необхідність організації на підприємстві процесу оперативного збору та аналізу інформації, через суттєве зростання її впливу на ефективність діяльності підприємства та її швидке знецінення за рахунок втрати корисності та інформативності.

Збільшення кількості якісної інформації сприяє формуванню на підприємствах обліково-аналітичного забезпечення, з метою підвищення ефективності прийняття управлінських рішень в бізнес-середовищі за рахунок створення якісного інформаційного підґрунтя.

При організації та веденні власного бізнесу дуже важливо створення якісної системи інформаційного забезпечення процесу управління, сутність якої полягає в формуванні інформаційної бази, що характеризує діяльність підприємства та виступає підґрунтям для прийняття аргументованих управлінських рішень.

Важливими складовими кожної інформаційної системи підприємства є облік та аналіз. Основними функціями обліку виступають оперативність збирання і обробки виробничої, комерційної, фінансової та інших видів інформації та забезпечення зацікавлених користувачів інформацією про фінансовий стан і результати діяльності підприємства.

Система бухгалтерського обліку є основою усього інформаційного забезпечення системи управління підприємством. Саме така функція обґрунтовує та підтверджує причини виникнення обліку як такого. Таким чином, інформаційна функція бухгалтерського обліку є визначальною серед інших його функцій.

Основними функціями аналізу виступають аналітичні і економіко-математичні методи дослідження наявності, структури, ди-

наміки економічних показників та ефективності їх використання, а також вивчення впливу різних факторів на фінансовий стан підприємства.

Інформаційну систему підприємства можна поділити на три групи:

1. Показники фінансової звітності підприємства, що широко використовується як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами. Вони застосовуються в процесі фінансового й стратегічного аналізу, планування, розробки стратегії та дають найбільш агреговане уявлення про результати фінансово-господарської діяльності підприємства.

2. Показники управлінського обліку підприємства. Вони відображають інформацію про обсяги діяльності, суму й склад витрат і доходів тощо. Ці показники формуються зазвичай за такими блоками:

у розрізі видів діяльності підприємства;

у розрізі сегментів ринку та груп клієнтів;

у розрізі центрів відповідальності (центрів витрат, доходу, прибутку та інвестицій).

3. Нормативно-планові показники пов'язані з фінансовим розвитком підприємства. Вони формуються безпосередньо на підприємстві за такими блоками:

внутрішні нормативи, що регулюють фінансово-економічний розвиток підприємства (наприклад нормативи використання окремих видів ресурсів, нормативи співвідношення окремих видів активів і структури капіталу, нормативна питома вага використання витрат);

система планових показників фінансово-економічного розвитку підприємства, до складу яких включається сукупність показників операційних та фінансових бюджетів усіх видів [5].

Обліково-аналітичне забезпечення присутнє на будь-якому підприємстві, яке веде бухгалтерський облік згідно із законодавством. Проте нерідко рівень такого забезпечення не є достатнім для повноцінного інформаційного забезпечення ведення бізнесу.

Система обліково-аналітичного забезпечення відіграє важливу роль при веденні бізнесу в функціонуванні системи управління підприємством, забезпечуючи взаємодію різних структурних підрозділів та реагуючи на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

А. Г. Загородній [2] вважає, що обліково-аналітичне забезпечення – це сукупність облікових і аналітичних процесів, об'єднаних у

обліково-аналітичну систему та спрямованих на задоволення інформаційних потреб користувачів шляхом перетворення первинної інформації в узагальнюючу згідно з визначеними цілями, а також нормативно-правовим, методичним, організаційним, програмним, математичним, технічним та ергономічним забезпеченнями.

При цьому, обліково-аналітична система – це система, що ґрунтується на даних оперативного, статистичного, фінансового і управлінського обліку і використовує для економічного аналізу статистичну, виробничу, довідкову та інші види інформації.

Обліково-аналітична система виконує збір, опрацювання та оцінку всіх видів інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень при веденні бізнесу. Її суть полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, виконанні оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу і використанні його результатів для формування рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень.

Бухгалтерський облік фіксує і накопичує синтетичну та аналітичну інформацію про діяльність підприємства за певний період. Вона містить відомості про активи, стан майна, джерела його утворення, зобов'язання, формування фінансових результатів. Таким чином бухгалтерська облікова інформація формується, відповідно до нормативних актів, на стадії виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення [3].

Основними завданнями обліково-аналітичної системи підприємства є:

1) аналіз діяльності підприємства за вказаними напрямками;

2) облік господарських операцій за цільовими напрямками на базі бухгалтерського обліку з додаванням нефінансових показників;

3) контроль за використанням матеріальних та нематеріальних ресурсів, правильним відображенням усіх господарських операцій на етапах обліку та достовірністю аналітичних даних;

4) планування діяльності підприємства за її основними видами: операційної, інвестиційної, фінансової, податкової; центрів відповідальності та підприємства загалом;

5) формування аналітичних бюджетів як джерел акумулювання планової, облікової та аналітичної інформації [4].

Сутність обліково-аналітичного забезпе-

чення полягає не тільки у накопиченні великої кількості інформації про діяльність підприємства, а також у використанні різноманітних методів аналізу отриманих даних, що дозволяють виокремити нову, більш інформативну, обліково-аналітичну інформацію, яку доцільно використовувати як підґрунтя для прийняття управлінських рішень.

Оскільки в основі обліково-аналітичної системи лежить системний підхід, що дозволяє розглядати підприємство як складний об'єкт, що складається з підсистем, то і обліково-аналітична система на підприємстві повинна складатися з декількох підсистем.

Так, в обліково-аналітичній системі можливо виділити наступні підсистеми:

- облікова підсистема;
- аналітична підсистема.

Всі елементи підсистем мають різні цілі, завдання, об'єкти, методи, призначені для різних користувачів інформації. Однак важливою рисою, котра їх об'єднує, є те, що їхня інформація використовується для прийняття рішень при веденні бізнесу.

За рахунок функціонування обліково-аналітичної системи на підприємствах можливо організувати безперервний процес накопичення та обробки даних статистичного, оперативного та бухгалтерського обліку та впровадити різні види економічного аналізу, що враховують позаоблікову інформацію. В свою чергу, облікові та аналітичні операції повинні сформувати єдиний процес аналізу початкової обліково-аналітичної інформації, з метою формування більш якісного інформаційного підґрунтя для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, за рахунок впровадження обліково-аналітичного забезпечення ведення бізнесу, керівництво підприємств має змогу організувати якісний аналіз умов функціону-

вання завдяки накопиченню інформації у реєстрах фінансового, управлінського та податкового обліку, які виступають ключовими джерелами формування обліково-аналітичних даних, а також організацію аналітичної роботи із застосування різноманітних видів аналізу, що дозволяють отримати більш якісну обліково-аналітичну інформацію.

Список використаної літератури

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Загородній А. Г. Консолідація обліково-аналітичної інформації / А. Г. Загородній // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : збірник наукових праць / відповідальний редактор О.Є. Кузьмін. – Львів : Львівська політехніка, 2012. – С. 92–99
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні / Закон України від 16.07.1999 р. № 996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
4. Рожелюк В. М. Концептуальні основи обліково-аналітичного забезпечення системи менеджменту підприємства / В. М. Рожелюк, П. Н. Денчук // Сталлий розвиток економіки. - 2013. - № 1. - С. 270-274
5. Фатенок-Ткачук А. Організація обліково-аналітичного забезпечення процесу формування стратегії розвитку підприємства / А. Фатенок-Ткачук // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. - 2015. - № 2. - С. 82-88

Автор

Часовнікова Юлія Сергіївна, к.е.н., доцент, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, (Julia.Chasovnikova@hneu.net).

Тези доповіді надійшли 10 лютого 2018 року.
Опубліковано в авторській редакції.